

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

УДК 021.1:005.591.6]:[316.3:004
DOI 10.32461/2409-9805.1.2023.276758

Цитування:

Добровольська В. В., Чередник Л. А. Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 1. С. 5–11.

Dobrovolska V., Cherednyk L. (2023). Innovative Activities of Libraries in Conditions of Digital Society. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 5–11 [in Ukrainian].

Добровольська Вікторія Василівна,
доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
в.о. завідувача кафедри артменеджменту
та івент-технологій
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-0927-1179>
vika_dobrovolska@ukr.net

Чередник Людмила Анатоліївна,
кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри українознавства,
культури та документознавства
Національного університету
«Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
<https://orcid.org/0000-0002-0960-8464>
ludmila.cherednik@gmail.com

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Мета роботи – висвітлити діяльність бібліотек як одного з найдавніших соціокультурних інститутів, окреслити особливості їхньої інноваційної діяльності в умовах цифрового суспільства. **Методологія дослідження** базується на застосуванні загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зокрема термінологічного, системного підходу, аналізу, синтезу, логічного методу, методу візуалізації результатів дослідження. Також використано методи контент-аналізу, порівняльний та аналітичний моніторинг інтернет-ресурсів бібліотек України. **Наукова новизна статті** полягає в розширенні уявлень про реалії трансформації діяльності бібліотек, їхнє входження в соціокультурний простір та функціонування бібліотек в умовах цифрового суспільства. **Висновки.** У ХХІ столітті в умовах цифрового суспільства відбувається трансформація діяльності бібліотек, і вони стають центрами не тільки наукової, а й соціально значущої інформації. Змінюються форми й види роботи з користувачами. З-поміж нових форм обслуговування користувачів популярними зараз уже стали віртуальні виставки, онлайн-екскурсії, презентації, відеолекції, відкритий доступ до цифрових колекцій тощо. Набирають обертів такі інноваційні форми роботи, як: буккросинг, буктрейлер, бібліофреш, квест, бібліотечний флешмоб, інформаційний брифінг, коворкінг, коучинг тощо. Популярними стають електронні бібліотеки, що можуть надавати повсюдний і цілодобовий доступ до документів різного формату (текст, діаграма, аудіо-, відеодані). Світовий досвід показує, що важливим кроком у розвитку бібліотек і забезпеченні ними інформаційних потреб користувачів є обов'язкове створення інформаційно-бібліотечних мереж, пошук і застосування нових форм роботи. Упровадження новітніх інформаційних технологій дає змогу створювати віртуальні бібліотеки, блоги, сторінки в соціальних мережах тощо.

Ключові слова: бібліотека, інформаційні технології, соціокультурний простір, інноваційні форми роботи, електронна бібліотека.

Dobrovolska Viktoriia,Doctor of Science in Social Communications, Professor,
Head of the Department of Art Management and Event Technologies,
National Academy of Culture and Arts Management**Cherednyk Liudmyla,**Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor,
Department of Ukrainian Studies, Culture, and Documentation,
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"**INNOVATIVE ACTIVITIES OF LIBRARIES IN CONDITIONS OF DIGITAL SOCIETY**

The purpose of the work is to highlight the activities of libraries as one of the oldest socio-cultural institutions and the peculiarities of their innovative activities in the conditions of the digital society. Research methodology is based on the application of general scientific and special methods of cognition, in particular terminological, systemic approach, analysis, synthesis, logical method, method of visualisation of research results. Methods of content analysis, comparative and analytical monitoring of Internet resources of Ukrainian libraries have also been used. The scientific novelty consists in the expansion of ideas about the realities of the transformation of the activities of libraries and their entry into the socio-cultural space and the functioning of libraries in the conditions of the digital society. Conclusions. In the 21st century, in the conditions of the digital society, the activities of libraries are being transformed and they are becoming centres of not only scientific, but also socially significant information. Forms and types of work with users are changing. Among the new forms of user service, virtual exhibitions, online tours, presentations, video lectures, open access to digital collections have already become popular. Such innovative forms of work as book crossing, book trailer, bibliofresh, quest, library flash mob, information briefing, coworking, coaching are gaining momentum. Electronic libraries that can provide ubiquitous and round-the-clock access to documents of various formats (text, diagram, audio, video data) are becoming popular. World experience shows that an important step in the development of libraries and their provision of information needs of users is the mandatory creation of information-library networks, the search for and implementation of new forms of work. The introduction of the latest information technologies helps to create virtual libraries, blogs, pages in social networks.

Key words: library, information technologies, socio-cultural space, innovative forms of work, electronic library.

Актуальність теми дослідження. Бібліотека – це один із найдавніших культурних інститутів. За тривалий період людської історії соціальні функції бібліотеки зазнали суттєвих змін – як зовнішніх, так і внутрішніх. У сучасному інформаційному суспільстві новітні технології, проникаючи в усі галузі життя, спричиняють фундаментальні зрушення в соціально-культурних та економічних засадах соціального буття. Усе це спонукає і бібліотеки пристосовуватись до нових умов, переосмислювати свої головні завдання та якісно змінювати свою діяльність. Нині найважливішим завданням цих культурних закладів стає надання інформації різним верствам населення. Зараз можемо спостерігати процес трансформації бібліотек і поступове їхнє перетворення на соціальний інститут, що містить інформаційно-комунікаційні й культурні компоненти та забезпечує стійкість зв'язків і відносин у межах суспільства.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми функціонування бібліотек в умовах інформаційного суспільства викликають зацікавленість у багатьох українських і зарубіжних дослідників.

Так, дослідженню різних аспектів формування соціокультурного середовища, й у бібліотеках зокрема, присвячено наукові праці багатьох відомих науковців, серед яких: М. Слободяник [18], Л. Дубровіна [5], В. Загуменна [7], А. Пелешишин [14], Т. Гранчак [3], Л. Філіпова [19], О. Тимовчак-Максимець [14], В. Добровольська [4; 14; 21], В. Копанєва [6], О. Кузьменко [7], Є. Кулик [8], І. Лобузін [11], А. Мар'їна [12], В. Попик [16], Л. Чередник [20; 21], О. Кучерова [9], О. Пастушенко [13] та ін.

Мета роботи – висвітлити діяльність бібліотек як одного з найдавніших соціокультурних інститутів та вказати особливості їхньої інноваційної діяльності в умовах цифрового суспільства.

Виклад основного матеріалу. За статистичними даними, в Україні нині функціонують майже 16 тисяч бібліотек. Цей показник є одним із найбільших в Європі. До прикладу, в Італії бібліотек 3,5 тисячі, а в Німеччині – 9 тисяч бібліотек. Проте українські бібліотеки стоять зараз на порозі пошуків нових шляхів і можливостей функціонування в умовах цифрового суспільства й

необхідності трансформації своєї діяльності. Українські бібліотеки активно працюють у цьому напрямі, вивчають досвід зарубіжних країн. Наприклад, одним з яскравих міжнародних прикладів функціонування публічних бібліотек в умовах сьогодення можна вважати Велику Британію, чії бібліотеки відрізняються насамперед тим, що мають різноманітні вільні зони, де можна не лише читати, а й займатися своїми справами. Важливу роль у цьому процесі відіграють місцеві громади, оскільки вони працюють за принципом субсидіарності. Досвід роботи британців заслуговує на увагу.

Сучасні умови диктують необхідність змінити звичне уявлення про бібліотеку, традиційною місією якої здавна вважалося поширення грамотності, культури, забезпечення доступу до інформації та знань. Щоб вижити тепер, бібліотеки мають віднайти нові форми роботи й змінити свою спрямованість.

Англійський письменник-фантаст Ніл Гейман у статті «Чому наше майбутнє залежить від читання» презентував глибоко філософські роздуми про роль бібліотек у суспільстві XXI століття: «Якщо ви сприймаєте бібліотеку як полицю з книгами, вона може видатися вам старою і несучасною у світі, де більшість книг, але не всі, існують в електронному вигляді. Але це фундаментальна помилка... Бібліотека – це свобода. Свобода читати, свобода спілкуватися. Це освіта (яка не закінчується в той день, коли ми залишаємо школу чи університет), це дозвілля, це притулок і це доступ до інформації» [2]. Тобто сучасні бібліотеки успішно трансформуються в умовах інформаційного середовища та стають центрами не тільки наукової, а й соціально значущої інформації. У такий спосіб бібліотека як культурно-освітній заклад робить «вагомий внесок у життя суспільства» і включається «в суспільну діяльність як соціальна інституція» [7, 24], забезпечуючи для різних категорій користувачів прямий доступ до інформаційних джерел. Саме тому наразі надзвичайно важливим у діяльності всієї бібліотечної системи є створення єдиного всеукраїнського інформаційного простору та інтеграція у світове бібліотечне інформаційне середовище.

Варто наголосити, що діяльність сучасних книгозбірень спрямована не просто на забезпечення доступу до необхідної інформації, а й на те, щоб стати важливим соціокультурним центром, який відіграватиме вирішальну роль у формуванні світогляду громадян та сприятиме інтелектуальному й морально-естетичному розвитку суспільства загалом. Усе це спонукає до змін у моделі комунікації між бібліотекою і користувачами, які активно включаються у формування та управління

якістю бібліотечних послуг. Як свідчить практика, визначальним для бібліотек є інтеграція із життям місцевих громад, співпраця з ними на умовах партнерства. Наприклад, активні громадяни можуть взяти участь у роботі громадської ради при бібліотеці, яка опікується її розвитком.

Для того щоб працювати в нових суспільних умовах, бібліотеки мають осучаснювати форми роботи, прагнути до безперервного розвитку, використовувати практичний досвід передових установ зарубіжних країн. Наприклад, скандинавські країни зробили прорив, коли усвідомили потребу масової громадянської освіти для дорослих: при бібліотеках у сільській місцевості почали організовувати народні школи. У Великій Британії бібліотеки стали модераторами розвитку, і їх взагалі називають народними університетами.

З-поміж нових форм обслуговування користувачів популярними зараз уже стали віртуальні виставки, онлайн-екскурсії, презентації, відеолекції, відкритий доступ до цифрових колекцій. Набирають обертів такі інноваційні форми роботи, як:

1) *буккросинг* – рух книголюбів, що діють за принципом «прочитав – передай іншому»;

2) *буктрейлер* – короткий відеоролик (тривалістю до 3 хв) за мотивами книги, що є сучасною формою її реклами, засобом просування, заохочення до читання;

3) *бібліофреш* – бібліографічний огляд книжкових новинок;

4) *квест* – інтелектуально-динамічна гра, що поєднує спортивне орієнтування, розв'язування інтелектуальних завдань тощо;

5) *бібліотечний флешмоб* – має на меті інформувати населення про роль сучасної бібліотеки в суспільстві, про нові можливості, що відтепер надають модернізовані бібліотеки; заохочення до читання; привернення уваги до неповторності книги як носія інформації;

6) *інформаційний брифінг* – сучасний спосіб спілкування з користувачами (відповіді на питання, тематичні консультації тощо);

7) *коворкінг* – це модель роботи, у якій учасники, залишаючись незалежними й вільними, використовують загальний простір для своєї діяльності;

8) *коучинг* – це метод сучасного консультування, який сприяє ефективному досягненню клієнтом поставленої мети, що виявляється в конкретних результатах. Зазначимо, що в бібліотеці його можна використовувати як форму професійного навчання або під час масового заходу задля вирішення певної проблеми разом з учасниками. І таких новацій у роботі можна навести багато.

Останнім часом в Україні, та й у всьому світі, набувають популярності електронні бібліотеки (ЕБ), які називають ще бібліотеками XXI століття.

Створення електронних бібліотек, на думку науковців, є «одним з основних напрямів інформаційної сфери та важливим показником розвиненості інформаційного суспільства» [4, 295]. Варто зазначити, що розвиток бібліотек у мережевому середовищі відображає сучасні погляди на зміну ролі бібліотеки як соціального та культурного інституту.

Електронні бібліотеки є інформаційною системою, що містить:

- 1) фонд електронних ресурсів;
- 2) каталог на фонд електронних ресурсів;
- 3) комплекс апаратно-програмних засобів,

що підтримують стабільне функціонування пошукової системи й дають можливість оперативного поповнення, реєстрації, тривалого зберігання фонду електронної бібліотеки та розподіленого доступу до нього через мережу інтернет.

Безумовно, електронні бібліотеки порівняно з традиційними мають низку переваг, а саме: надають більше можливостей для пошуку відомостей та їхнього опрацювання; для бібліотек та архівів наявні умови із забезпечення широкого доступу користувачів до своїх фондів за допомогою представлення їх у комп'ютерній мережі; інформація доступна цілодобово та повсюдно; інформаційні матеріали можуть бути подані в різних форматах (текст, діаграма, аудіо, відео) тощо. Саме можливість накопичувати й надавати доступ до документів різного формату є вагомою перевагою електронних бібліотек.

Прикметно, що в різних країнах світу найбільш значущі, потужні електронні бібліотеки було створено на базі національних бібліотек. І як доводить практичний досвід, це є цілком економічним процесом, оскільки вони є інтеграторами національних електронних ресурсів, законодавцями технологічних принципів їхньої організації. Так, зараз успішно втілено в життя некомерційні цифрові проекти, які здійснюють національні бібліотеки Польщі (Polona), Франція (Gallica), США (American Memory), Канади (Canadiana).

В Україні теж впроваджують численні електронні бібліотеки, що містять інформаційні ресурси різних напрямів, обсягу і якості, які доступні користувачам через глобальну мережу «Інтернет». Наприклад, однією з них є Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, у якій успішно функціонує електронна бібліотека «Культура України».

Значимо, що е-бібліотека «Культура України» є органічним складником системи електронних ресурсів бібліотеки загалом. Передовсім вона пов'язана з електронним каталогом, за допомогою якого можна перейти до ресурсів ЕБ, і є частиною Зведеного каталогу оцифрованих видань –

інтегрованого інформаційного ресурсу, що містить інформацію про цифровий контент, який виробили публічні бібліотеки України. Проект ЕБ «Культура України» є надзвичайно актуальним та соціально значущим. Його основу становить інтегрований принцип формування ресурсів, зорієнтованих на широке коло користувачів, і такий, що сприяє реалізації трьох основних функцій: освітньої, наукової і довідкової. Враховуючи сучасні тенденції інтеграції культури народів України в європейський та всесвітній інформаційний простір, цей проект забезпечує рівні можливості для безкоштовного доступу користувачів до ресурсів культури та мистецтва за допомогою глобальної мережі й у такий спосіб сприяє зміцненню культурних зв'язків та формуванню позитивного іміджу країни у світі. Формування фонду ЕБ здійснюють окремі види електронних документів незалежно від їхньої структури: одностомні, багатостомні та серіальні, відповідно до визначеної тематики. Предметом комплектування ЕБ «Культура України» є:

1) електронний документ: інформація, зафіксована на матеріальному носії у вигляді набору символів, звукозапису або зображення, призначена для передачі в часі та просторі з використанням засобів обчислювальної техніки та електрозв'язку з метою зберігання і суспільного використання;

2) електронне видання: електронний документ (група електронних документів), що пройшов редакційно-видавничу обробку, призначений для поширення в незмінному вигляді, має вихідні відомості [17].

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського зніціювала та розпочала створення інтегрованого ресурсу «Електронна бібліотека «Україніка», зорієнтованого на дослідників, науковців, спеціалістів, для яких важливим є не лише сам зміст документів, а й супровідний контекст (часовий, географічний, історичний, персональний тощо), який репрезентує соціокультурний простір України. Ця е-бібліотека являє собою зведений бібліографічний та електронний ресурс усієї документальної спадщини України з організацією доступу до науково-довідкових, бібліографічних і текстових ресурсів, репрезентації оригіналів документів у цифровому форматі із широкими можливостями представлення на сайтах бібліотек, архівів, наукових установ у глобальній світовій мережі.

Формування фундаментальної е-бібліотеки «Україніка» є природним завданням Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з огляду на концентрацію в її фондах найбільш повного масиву літератури про Україну, включно з основною частиною унікальних і рідкісних документів, так і на накопичення нею вагомого

дослідницького, методологічного й системотехнічного підґрунтя, величезних напрацювань її вчених, фахівців щодо інтеграції всього багатства знань про Україну [15].

За час свого функціонування «Україніка» стала популярним науковим та освітнім вебресурсом. Як зазначають українські дослідники, під час опитування студенти акцентували на змістових особливостях контенту е-бібліотеки «Україніка», зокрема інформаційних матеріалах про Україну, український народ, його історію, культуру, освіту, документи про флору й фауну, географію, соціально-економічні можливості, наукові здобутки України. Відповідний контент «Україніки» має потужний потенціал для навчальної, наукової і професійної діяльності майбутніх учителів [10].

Улітку 2022 року The Mozart Group для захисників України запустила платформу під назвою «Мінібібліотека українського військового». Бібліотека існує у вигляді сайту та мобільного застосунку для Android. Робота над iOS-версією триває. У ній представлені розділи «Зброя», «Тактика», «Медицина», «Вибухівка», можна знайти відео, книги та інструкції. Наприклад, як скористатися NLAW. Є посібники з оборони міст у сучасних умовах, утилізації вибухонебезпечних предметів тощо. Енді Мільборн, засновник The Mozart Group, так прокоментував мету створення цієї платформи: «Знання життєво необхідні на фронті та поблизу лінії зіткнення. Вони на рівні зі зброєю можуть допомагати військовим знищувати ворога та перемагати, тому важко недооцінити значення таких продуктів для військових» [1].

Унаслідок упровадження новітніх інформаційних технологій у діяльність бібліотек виникають віртуальні бібліотеки – розподілені в просторі телекомунікаційній мережі загального користування, орієнтовані на обмін інформацією між бібліотеками. Середовище віртуальної бібліотеки складається з низки бібліотек, територіально віддалених одна від одної, які виконують функції інтегрованого спілкування та отримання інформації про бібліотечні ресурси. Документи у віртуальній бібліотеці зберігаються в машиночитній формі. Користувач, який звертається до пошукових машин глобальної мережі, може отримати їх, для цього навіть не обов'язково бути користувачем бібліотеки.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу значно поліпшити процес пошуку та одержання читачем необхідного видання електронної бібліотеки. Як правило, віртуальні бібліотеки надають своїм користувачам практично ті самі основні послуги, що й традиційні, зокрема: доступ до каталогів бібліотеки з організацією пошуку та формування переліку замовлень; доступ до бібліотечного фонду, який

представлений електронними аналогами різних видань (книг, журналів, газет та ін.).

Віртуальні бібліотеки можуть бути універсального спрямування чи мати видання з певної тематики. Більшість електронних бібліотек створюють на основі традиційних з відповідним переведенням їх в електронний формат та організацією дистанційного доступу до них.

Одним із варіантів використання інтернет-ресурсів є формування бібліотечної блогосфери. Надзвичайна популярність блогів зумовлена двома головними обставинами: по-перше, публікувати інформацію в інтернеті за допомогою блогів досить легко; по-друге – це миттєва доступність до неї в інтернеті [8].

Сьогодні бібліотечна блогосфера виступає своєрідним «дзеркалом життя», що відображає як актуальні проблеми функціонування книгозбірень у сучасному суспільстві, так і думку з цих проблем бібліотечного співтовариства. Блоги стали повноправним джерелом бібліотечного контенту. Бібліотечний блог для сучасної бібліотеки – це не тільки використання інструментів і методів комунікації в інтернеті, які не є традиційними для сайтів бібліотек, але оптимально підходять під формат блогу бібліотеки, а й «відкритий майданчик для користувачів (читачів), залучених із соціальних мереж, більшість з яких лояльні саме до блогів, а не до офіційних бібліотечних сайтів, можливість створення корпоративного ресурсу з достатньою кількістю тематичного контенту (який регулярно додається)» [21, 85], оптимізованого під пошукові системи, що дає можливість постійно залучати цільову аудиторію та привертати її увагу до бібліотеки, побудови емоційного зв'язку з користувачем (читачем) завдяки особистісному аспекту інформації, яку публікують автори блогів про життя бібліотеки та бібліотечну справу, донесення до аудиторії офіційної позиції бібліотеки в неофіційному вигляді, тестування нових ідей тощо.

Незважаючи на те, що блог як інструмент інтернет-комунікації читача й бібліотеки задіяний порівняно недавно, ці культурно-освітні заклади отримали «можливість оперативно інформувати своїх читачів про події в бібліотеках, просувати свої інформаційні продукти й послуги» [6, 29]. Можна навіть прогнозувати, що бібліотечні блоги збережуть за собою роль простого й дешевого засобу транслювання контенту, що дасть змогу надавати користувачеві оперативну інформацію з питань, які його цікавлять, та нових подій у житті бібліотек.

Щороку збільшується число прихильників соціальних мереж. Багато бібліотечних установ України вже мають у них свої сторінки. Інструменти соціальних мереж допомагають бібліотекам доносити інформацію до громади в зручний спосіб, «розширювати спектр послуг для задоволення

інформаційних потреб якомога більшої кількості представників громади, рекламувати бібліотечні сервіси» [13, 20], спілкуватися з потенційними користувачами на умовах самих користувачів. Сторінки в соціальних мережах бібліотеки використовують як локальний інформаційний ресурс, більш наближений до користувача, ніж сайт бібліотеки. У соціальних мережах можна знайти контактну інформацію, анонси про майбутні заходи та акції, фотографії бібліотеки і її колективу, привітання та відгуки читачів.

Наукова новизна статті полягає в розширенні уявлень про реалії трансформації діяльності бібліотек та їхнє входження в соціокультурне середовище в умовах цифрового суспільства.

Висновки. Бібліотека XXI століття – це такий модифікований простір, у якому органічно переплелися минуле і майбутнє, давнина і сучасність. Сьогоднішня бібліотека – це епоха поєднання книги й інтернету. Світовий досвід свідчить, що важливим кроком у розвитку бібліотек і забезпечення ними інформаційних потреб користувачів є обов'язкове створення інформаційно-бібліотечних мереж, пошук і впровадження нових форм роботи. Віртуальний інформаційний простір бібліотечних установ, сформований для задоволення інформаційних потреб користувачів, охоплює такі віртуальні представництва, як: сайти, блоги, сторінки груп користувачів у популярних соціальних мережах тощо.

Список використаних джерел

1. В Україні створили «Мінібібліотеку військового». URL: <https://techno.bigmir.net/ua/technology/6344147-v-ukraine-sozdali-mini-biblioteku-voennogo> (дата звернення: 03.01.2023).
2. Гейман Ніл. Чому наше майбутнє залежить від читання. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=8129> (дата звернення: 03.01.2023).
3. Гранчак Т. Використання національними бібліотеками соцмереж для представлення бібліотечних продуктів і послуг. *Бібліотечний вісник*. 2016. № 1. С. 18–29.
4. Добровольська В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні : монографія ; М-во культури, молоді та спорту України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККиМ, 2020. 377 с.
5. Дубровіна Л. А. Національні книжкові та рукописні фонди як джерело міжрегіональної інтеграції в епоху цифрового суспільства. *Інформаційно-культурне забезпечення інтеграції регіонів України* : монографія / кер. кол. О. Онищенко. Київ, 2018. С. 160–190.
6. Копанєва В. О. Бібліотека як центр збереження інформаційних ресурсів інтернету. Київ, 2009. 198 с.
7. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 24–31.
8. Кулик Є. Формування віртуального бібліотечного простору для бібліотечно-інформаційного обслуговування юнацтва. *Вісник Книжкової палати*. 2014. № 12. С. 28–31.
9. Кучерова О. М. Формування бібліотечного простору: соціокультурний підхід. *Вісник ХДАК*. 2009. Вип. 24. С. 164–172.
10. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 65, № 3. С. 152–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_65_3_14 (дата звернення: 09.01.2023).
11. Лобузин І. Цифрові бібліотечні проекти: технологічні рішення та управління життєвим циклом колекцій : монографія / відп. ред. В. А. Широков ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. 216 с.
12. Мар'їна О. Ю. Адаптація бібліотек до цифрового простору: переосмислення соціальних змін. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/916> (дата звернення: 11.01.2023).
13. Пастушенко О. В. Бібліотека як комунікаційна установа в інформаційному просторі та розвиток функцій ресурсної бази науки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 1. С. 16–24.
14. Пелешин А. М., Добровольська В. В., Тимовчак-Максимець О. Ю. Особливості створення довідкового консолідованого інформаційного ресурсу. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 1. С. 123–129.
15. Попик В. Концептуальні засади розбудови фундаментальної національної електронної бібліотеки «Україніка». *Бібліотечний вісник*. 2015. № 2. С. 3–9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_2_3 (дата звернення: 02.01.2023).
16. Попик В. Стратегія розвитку бібліотечної сфери та пріоритети формування національного науково-інформаційного простору. *Бібліотечний вісник*. 2015. №5(229). С. 3–9.
17. Профіль комплектування електронної бібліотеки «Культура України» / ДЗ «Нац. парлам. б-ка України». Київ, 2010. 8 с.
18. Слободяник М. С. Бібліотека. Документ. Комунікації : вибрані праці. Київ : Ліра-К, 2010. 308 с.
19. Філіпова Л. Я. Інформаційно-комунікаційні прояви ресурсного потенціалу інтернету. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2010. № 2. С. 44–48.

20. Чередник Л. А. Сучасні аспекти інформаційного забезпечення бібліотек. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Філологія. Журналістика*. Т. 32(71). № 5. Ч. 2. 2021. С. 182–186.

21. Dobrovolska V., Cherednyk L., Hunchenko Y. Modern Library as a Socio-Cultural Space. *CEUR Workshop Proceedings* this link is disabled. 2022. № 3296. Pp. 83–93.

References

1. The "Military Minilibrary" was created in Ukraine. Retrieved from: <https://techno.bigmir.net/ua/technology/6344147-v-ukraine-sozdali-mini-biblioteku-voennogo> [in Ukraine].

2. Gaiman, Neil. Why our future depends on reading. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=8129> [in England].

3. Granchak, T. (2016). Use of social networks by national libraries to present library products and services. *Library Bulletin*, 1, 18–29 [in Ukraine].

4. Dobrovolska, V. (2020). Information and documentation support for the development of the socio-communication space of culture in Ukraine: monograph / Ministry of Culture, Youth and Sports of Ukraine, National Acad. led personnel of culture and arts. Kyiv: NAKKKiM, 377 [in Ukraine].

5. Dubrovina, L. A. (2018). National book and manuscript funds as a source of interregional integration in the era of digital society. Information and cultural support of the integration of the regions of Ukraine: monograph / manager. col. O. Onishchenko. Kyiv, 160–190 [in Ukraine].

6. Kopaneva, V. O. (2009). The library as a center for preserving information resources of the Internet. Kyiv, 198 [in Ukraine].

7. Kuzmenko, O. I., Zagumenna, V. V. (2020). The library as a socio-cultural public space: transformational changes. *Library science. Documentary science. Informatology*, 4, 24–31 [in Ukraine].

8. Kulyk, E. (2014). Formation of a virtual library space for library and information services for youth. *Bulletin of the Book Chamber*, 12, 28–31 [in Ukraine].

9. Kucherova, O. M. (2009). Formation of library space: sociocultural approach. *Herald of the KhDAK*, 24, 164–172 [in Ukraine].

10. Kucheruk, O. A., Karaman, S. O., Karaman, O. V. (2018). Scientific and educational electronic libraries in professional training of future lexicographers. *Information technologies and teaching aids*, 65, (3), 152–165. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_65_3_14 [in Ukraine].

11. Lobuzin, I. (2016). Digital library projects: technological solutions and management of the life cycle of collections: monograph / resp. ed. V. A. Shirokov; NAS of Ukraine, National b-ka of Ukraine named after V. I. Vernadskyi. Kyiv, 216 [in Ukraine].

12. Maryna, O. Yu. (2017). Library in digital space: monograph. Kharkiv: KhDAK, 326 [in Ukraine].

13. Pastushenko, O. V. (2016). The library as a communication institution in the information space and the development of the functions of the resource base of science. *Library science. Documentary science. Informatology*, 1, 16–24 [in Ukraine].

14. Peleshchyshyn, A. M., Dobrovolska, V. V., Tymovchak-Maksimets, O. Yu. (2019). Features of creating a reference consolidated information resource. *Bulletin of the National Academy of Managers of Culture and Arts*, 1, 123–129 [in Ukraine].

15. Popyk, V. (2015). Conceptual foundations of the development of the fundamental national electronic library "Ukrainika". *Library Bulletin*, 2, 3–9. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_2_3 [in Ukraine].

16. Popyk, V. (2015). Strategy for the development of the library sphere and priorities for the formation of the national scientific and informational space. *Library Bulletin*, 5(229), 3–9 [in Ukraine].

17. Profile of the collection of the electronic library "Culture of Ukraine"(2010) / DZ "National. parliament b-ka of Ukraine". Kyiv, 8 [in Ukraine].

18. Slobodianik, M. S. (2010). Library. Document. Communications: selected works. Kyiv: Lira-K, 308 [in Ukraine].

19. Filipova, L. Ya. (2010). Information and communication manifestations of the resource potential of the Internet. *Library science. Documentary science. Informatology*, 2, 44–48 [in Ukraine].

20. Cherednyk, L. A. (2021) Modern aspects of information provision of libraries. *Scholarly notes of V. I. Vernadsky Tavri National University. Philology. Journalism*, 32(71), 5, 2, 182–186 [in Ukraine].

21. Dobrovolska, V., Cherednyk, L., Hunchenko, Y. (2022). Modern Library as a Socio-Cultural Space. *CEUR Workshop Proceedings* this link is disabled, 3296, 83–93 [in Ukraine].

*Стаття надійшла до редакції 13.01.2023
Отримано після доопрацювання 17.02.2023
Прийнято до друку 24.02.2023*